

Jina.....Nambari.....

Darasa.....Sahihi.....Tarehe.....

102/3

KISWAHILI

Karatasi ya 3

FASIHI

January, 2021

Muda: Saa 2 ½

MTIHANI WA PAMOJA WA KASSU JET

Hati ya Kuhitimu Kisomo cha Sekondari: Mwigo wa Decemba 2020

Maagizo

- (a) Jibu maswali **manne** pekee.
- (b) Swali la **kwanza** ni la **lazima**.
- (c) Maswali hayo mengine **matatu** yachaguliwe kutoka sehemu **nne** zilizobaki..
- (d) Usijibu maswali **mawili** kutoka **sehemu moja**.
- (e) Majibu yote **lazima** yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.
- (f) **Karatasi hii ina kurasa 4 zilizopigwa chapa.**
- (g) **Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.**

KWA MATUMIZI YA MTIHANI PEKEE

SWALI	UPEO	ALAMA
1	20	
2	20	
4	20	
5	20	

6	20	
7	20	
8	20	
JUMLA		

Karatasi hii ina kursa nne zilizopigwa chapa.

SEHEMU YA A: RIWAYA
Assumptata K. Matei: Chози la Heri

LAZIMA

1. “ ...anajihisi kama samaki aliyetiwa kwenye dema. Haya ni mazingira mageni kwake na hakuja hapa kwa hiari.”

- (a) Eleza muktadha wa dondoo hili. (Alama 4)
- (b) Dondoo hili ni ushahidi tosha wa ufundi mkubwa wa lugha alionao mtunzi. Dhihirisha.(Alama 4)
- (c) Wengi katika riwaya hii ni samaki waliotiwa demani. Fafanua kwa hoja 12. (Alama 12)

SEHEMU B: TAMTHILIA
Kigogo.Pauline Kea.

Jibu swali la 2 au la 3

2. “Wamenigeuka...Nilijua nawaponza, nilijua ninawapunja, nilijua ninawadhulumu.”

- a) Eleza muktadha wa dondoo. (Al 4)
- b) Tambua mtindo katika dondoo. (Al 2)
- c) Eleza kwa mifano faafu hulka nne za msemaji katika tamthilia. (Al 4)
- d) Jadili usaliti unavyojitokeza katika tamthilia ya Kigogo. (Al 10)

3. Jadili matumizi ya mbinu zifuatazo katika tamthilia ya Kigogo.

- a) Ishara.(Al 10)

b) Majazi. (Al 10)

SEHEMU YA C: HADITHI FUPI

Jibu swali la 4 au la 5

Tumbo Lisiloshiha na Hadithi Nyingine (Wahariri: Alifa Chokocho na Dumu Kayanda)

4. “Lo! Vitu vidogo tu hivi vimeshinda yale madude makubwa.”

a) Eleza muktadha wa dondoo. (Alama 4)

b) Tambua mbinu mbili za kifani kwenye dondoo na udhibitishie. (Alama 4)

c) Tambua sifa sita za washindi wanaorejelewa. (Alama 6)

d) Eleza hali ya eneo lililokuwa likipiganiwa kabla ya uharibifu uliotokea. (Alama 6)

5. “Kila mwamba ngoma huvutia kwake”. Kwa kurejelea hadithi zozote nne, tetea ukweli wa kauli hii. (Alama 20)

SEHEMU D: SHAIRI

Jibu swali la 6 au la 7

Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali yafuatayo.

6.

Nyoosha mkono, uviringe ngumi, unyanyuwe kwa hasira.

Nyoosha mkono, sema huntumi, ila haki ujira.

Nyoosha mkono, alama ya kukataa.

Alama ya nguvu

Nyoosha mkono, na macho makali, uwaonyeshe kukerwa

Nyoosha mkono, wataka halali, kwamba hutaki kuporwa

Nyoosha mkono, alama ya kukataa

Alama ya nguvu.

Nyoosha mkono, umekula njama, uyakatae madhila
Nyoosha mkono, nyanyua kwa hima, watambue hukulala
Nyoosha mkono, alama ya kukataa
Alama ya nguvu.

Nyoosha mkono, jiunge umoja, na wateswaji wenzako
Nyoosha mkono, mwonyeshe miuja, yaondoke masumbuko
Nyoosha mkono, alama ya kukataa
Alama ya nguvu.

Nyoosha mkono, ivume sauti, inayojaa kitisho
Nyoosha mkono, mumejizatiti kwa mengi maamrisho
Nyoosha mkono, alama ya kukataa
Alama ya nguvu.

Nyoosha mkono, mumeshikamana, huo ukuta wa chuma
Nyoosha mkono, kitisho hakuna, wao watarudi nyuma
Nyoosha mkono, alama ya kukataa
Alama ya nguvu.

Maswali

- a) Bainisha bahari tatu zinazojitokeza katika shairi. (alama 3)
- b) Andika ujumbe mkuu unaojitokeza katika shairi hili. (alama 4)
- c) Andika ubeti wa pili kwa lugha ya nathari. (alama 4)
- d) Onyesha tamathali mbili za lugha zilizotumiwa. (alama 2)
- e) Bainisha kwa njia tatu ni vipi mtunzi amefanikiwa kutumia uhuru wa kishairi. (alama 3)
- f) Tambua toni ya shairi hili (alama 1)
- g) Eleza maana ya maneno yafuatayo kama yalivyotumiwa katika shairi hili. (alama 2)
- i) Madhila

ii) Jizatiti

7. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.

Hukuja hapa kwa vingi,
Vitimbi vya kila namna,
Kanambia nikuruzuku,
Kimwana awe mwenzio,
Hukumtwaa mwanangu,
Kisema mno walavu,
Vipi wamgeuza ngoma,
Mapepo wampigia?

Siwe uloandaa,
Harusi ya kukata na shoka
Masafu ya magari, yakilalama jua kali,
Hadi kanisani kungia, mimbari we kusimama
Kasema utamuenzi, hadi yenu mauko?
Vipi jicho lageukia, mitaani vipaa mwitu?

Hukunambia we fidhuli
Mwanangu utamtunza?

Taandamana naye daima,
Ja chanda na pete?
Hukumwonjesha tamu, ya ulaghai huyuno?
Midisko wampeleka, kisingizia mapenzi
Vipi wamtezea shere. Mwanangu kumliza?
Lini taacha dhuluma hizino humfanyiazo,
Tachukua lini majukumu
Ya kumlea na vifaranga?
Huachi kulia u waya.
Wanao kitelekeza
Nadhiri zako zako za nitakipu promise,
Zi wapi mwana balaa?

Lini tafumbua maozi, uone huyu nduli,
Alotwala wengi wapendi,
Kwa jicho la nje kuwangia,
Imeanguka miamba mingapi, nayo ng'ang'ania kufia dondani,
Zinduka mwana zinduka,
Ailaya waangamiza.

Maswali

(a) Hili ni aina gani ya shairi. Fafanua

(alama 4)

[DOWNLOAD MORE RESOURCES LIKE THIS ON ECOLEBOOKS.COM](http://EcoleBooks.com)

- (b) Mwandishi anaibua maswala kadhaa ya kijamii. Yaandike. (alama 3)
- (c) Eleza matumizi ya uhuru wa kishairi katika utungo huu. (alama 4)
- (d) Eleza mbinu ya fasihi iliyotumika katika utungo huu. (alama 3)
- (e) Bainisha matumizi ya: (alama 4)
- (i) mistari mishata
  - (ii) mistari kifu
- (f) Ni nini maana ya vifungu vifuatavyo kama ilivyotumiwa kwenye kifungu? (alama 2)
- (I) vipaa mwitu
  - (ii) kufia kidondani

SEHEMU YA E: FASIHI SIMULIZI

8. Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu maswali.

“Walisema walosema

Kitali hakina macho

Huvizia wapendwa

Kikafamia

Kwenye kinywa kisochoka

Kwa mara nyingine hasidi

ametudhalilisha

Amewapukutisha wanetu...”

- (a) Tambulisha huu ni wimbo wa aina gani. (alama 2)
- (b) Wimbo wa aina hii hutekeleza majukumu gani katika jamii? (alama 8)

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for handwriting practice.

